

OUDE AZIË

VROEGE CONTINENTEN

OUDE GRIEKEN

MIDDELEEUWEN

RENAISSANCE

VROEG MODERN

MODERN

LAAT MODERN

BARUCH SPINOZA

VERKEN JE EMOTIES

FILOSOOF

BARUCH SPINOZA

LAND
NEDERLAND

VLAG
TEKEN DE VLAG

BOEKTEKST

DIT SCHREEF SPINOZA OP IN ZIJN BOEK "ETHICA" OVER HOE EMOTIES WERKEN:

"ONDER AANDOENINGEN (INDRUKKEN, ZOALS EEN BAL DIE TEGEN JE AANKOMT) VERSTA IK DE INWERKINGEN OP HET LICHAAM (ZOALS JE HET IN HET LICHAAM ERVAART), WAARDOOR ZIJN VERMOGEN TOT HANDELEN (WAT JUIST IS OM TE DOEN) WORDT VERMEERDERD OF VERMINDERD, BEVORDERD OF BELEMMERD. TEVENS VERSTA IK DAARONDER DE VOORSTELLINGEN (INTERPRETATIES) VAN DIE INWERKINGEN (VAN WAT JE ERVAART)."

"WANNEER WIJ DUS ZELF VAN EEN OF ANDERE AANDOENING (EEN INDRUK) DE ADAEQUATE (JUISTE) OORZAAK KUNNEN ZIJN, NOEM IK DIE AANDOENING (INDRUK) EEN HANDELING (EEN JUISTE GEDRAGING), IN HET ANDERE GEVAL EEN LIJDING (EEN ONJUISTE GEDRAGING)"

A. WELK WOORD GEBRUIKT SPINOZA VOOR INDRUKKEN?

B. KUN JE EEN VOORBEELD GEVEN VAN EEN INDRUK?

C. WELKE EMOTIES KUN JE VOELEN NA EEN INDRUK? NOEM ER DRIE.

D. HOE NOEMT SPINOZA EEN ONJUISTE REACTIE OP EEN INDRUK?

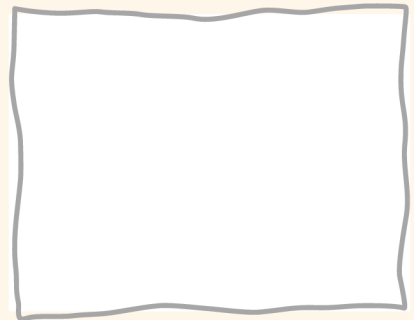
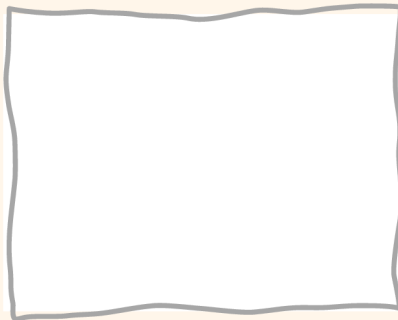
LEVENSLLOOP

BARUCH SPINOZA WORDT IN 1632 GEBOREN IN NEDERLAND, IN DE PLAATS AMSTERDAM. ZIJN VADER MIGUEL EN ZIJN MOEDER HANNA ZIJN JOODS EN GEVEN HEM EEN JOODSE OPVOEDING. DE FAMILIE SPINOZA IS GEVLUCHT UIT PORTUGAL OMDAT HET DAAR NIET VEILIG WAS VOOR JODEN. BARUCH IS EEN SLIMME JONGEN. HIJ SPREEKT PORTUGEES, SPAANS EN NEDERLANDS EN LEEST HEBREEUWS EN LATIJN. ALS HIJ OUDER WORDT KRIJGT HIJ BELANGSTELLING VOOR FILOSOFIE, MAAR MAG HIJ NIET MEER IN DE SYNAGOGES KOMEN. HIJ VERHUIST NAAR DEN HAAG (ZIE FOTO: [HUIS MET DE LUIKEN, BOVENSTE VERDIEPING](#)) EN VERDIEN ZIJN GELD MET LENZEN SLIJPEN. SPINOZA DENKT NA OVER GOD EN DE NATUUR, MAAR OOK OVER DE MENS EN ZIJN GEVOEL. HIJ SCHRIJFT DIT OP IN EEN HEEL DIK BOEK: DE ETHICA.

STRIP

TEKEN DRIE BELANGRIJKE DINGEN UIT HET LEVEN VAN SPINOZA IN ONDERSTAANDE VAKKEN.

DOEN

EMOTIES EN HUN OORZAKEN (A4 PAPIER)

1. PAK EEN WIT PAPIER EN SCHRIJF VIJF EMOTIES EN DAARBIJ NAAST ELKE EMOTIE EEN MOGELIJKE OORZAAK (WAARDOOR HET KOMT) VOOR DIE EMOTIE. BIJVOORBEELD: WOEDE -> [IEMAND MAAKTE MIJN SPEELGOED STUK](#).

2. DRAAI NU HET BLAD OM. VOUW HET PAPIER DUBBEL (OVER DE LENGTE). SCHRIJF AAN DE LINKERKANT VAN DE VOUW 'PRETTIG EN ACTIEF' EN AAN DE RECHTERKANT 'ONPRETTIG EN PASSIEF'. SCHRIJF DAARONDER ZOVEEL MOGELIJK EMOTIES OP AAN DE KANT WAAR ZE VOLGENS JOU HOREN.

GESPREK (SAMEN)

VERTEL AAN ELKAAR WELKE EMOTIES EN OORZAKEN JE HEBT OPGESCHREVEN. VRAAG EN VERTEL DAARNA AAN ELKAAR WAAR IN EEN LICHAAM DE EMOTIES ZITTEN.

VERDIEPING

DE KLAP

DENG!!! MET EEN ENORME VAART KWAM DE BAL MIDDEN IN HAAR GEZICHT. PIJNLIJK WAS NOG ZACHT UITGEDRUKT. HAAR HELE GEZICHT GLOEIDE. VOORZICHTIG VOELDE ZE AAN HAAR LIPPEN MET EEN VINGER. JA HOOR OOK NOG BLOED, TAND DOOR HAAR LIP. VANDAAG WAS JOSEPHINE DOELVROUW. DAT GEBEURDE NIET ZO VAAK, MAAR ZE WAS VERVANGER EN EEN ANDER KWAM NIET OPDAGEN. DAT WAS EEN KANS OM TE LATEN ZIEN DAT ZE ER WAT VAN KON. ZE ZAT TE VEEL EN TE VAAK OP DE BANK TOE TE KIJKEN NAAR EEN BOEIEND BALSPEL WAAR ZE GEEN DEEL VAN UITMAAKTE. MAAR MET DEZE KLAP WAS HAAR GEZICHT IN IEDER GEVAL VOOR DE KOMENDE DAGEN OPVALLEND GETEKEND; DIKKE LIP, BLAUW OOG EN WAT SCHRAMMEN.

NA DE KLAP WAS ZE OOK WEL ECHT HELEMAAL UIT HET SPEL GERAAKT. ZE VOELDE ZICH LICHT IN HAAR HOOFD, DUIZELIG, HOOFDPIJN. ZOU ZE OOK NOG EEN HERSENSCHUDDING HEBBEN? ZE SEINDE DE SCHEIDSRECHTER DAT ZE ERUIT WOU. WEER OP DE BANK. ZE ZAT DAAR, HALF NAAR DE VOORZETTING VAN HET SPEL TE KIJKEN, HALF VERDIEPT IN HAAR EIGEN GEDACHTEN. ZE HAD NIET ALLEEN EEN PIJNLIJK HOOFD, MAAR ZE VOELDE ZICH OOK NIET ECHT HAPPY. DEZE KLAP VOOR HAAR HOOFD KWAM OOK VANBINNEN HARD AAN. ZE WAS NU ECHT TELEURGESTELD EN VERDRIETIG, ZE KON WEL JANKEN. EN DAT HAD ALLES TE MAKEN MET DAT ZE DE WEDSTRIJD NIET HAD KUNNEN AFMAKEN. JOSEPHINE HAD ZICH ER AL EEN WEEK ZO OP VERHEUGD DAT ZE DE HELE WEEK VOL VAN ENERGIE WAS GEWEEST, ZE HAD SNELLER HAAR KRANTENWIJK GEDAAN DAN NORMAAL, ZE WAS S'OCHENDS HAAR BED UITGESPRONGEN BIJ HET EERSTE GELUID VAN DE WEKKER. ZE HAD HEEL GEZOND GEGETEN, GEEN PATAT, CHIPS ETC. OM ZO HAAR CONDITIE GOED TE HOUDEN. OP TIJD NAAR BED, HUISWERK VOORUIT GEMAAKT. EN DAT ALLEMAAL OMDAT ZE ZICH ZO VERHEUGD HAD OP DEZE DAG.

EN NU, MAANDAG WEER NAAR SCHOOL MET EEN BLAUW OOG EN EEN KAPOTTE LIP, DAAR WERD ZE NIET BLIJ VAN. TROTS ZOU ZE OOK NIET ZIJN, ZIJ HAD GEEN WEDSTRIJD GEWONNEN. ZO ZAT ZE DAAR IN ZICHZELF TE MIJMEREN ZE HOORDE OPEENS GEJOEL EN GELACH DICHTERBIJ KOMEN. DE MEIDEN VAN HAAR TEAM KWAMEN MET HUN ARMEN OVER ELKAAR GESLAGEN AANGEHOST. 'HÉ JOSEPHINE, WE HEBBEN GEWONNEN!' HET WAREN ECHT HAAR VOETBAL VRIENDINNEN STUK VOOR STUK, HAAR MAATJES, HAAR SPORT VRIENDINNEN, ZE GAF ECHT OM ZE. EN NU WAREN ZE ZO BLIJ DAT HET OP HAAR ZELFS OVERSLOEG. ER KWAM ZOWAAR WAT BLIJHEID IN HAAR OPBORRELEN. ZE HADDEN EEN FLESJE COLA VOOR HAAR BIJ ZICH, 'KOM WE VIEREN ONZE OVERWINNING' HOE IS HET MET JE HOOFD? JE HEBT GOED GESPEELD JO! JE BENT EEN HELD!!'

INLEVING

A. WELKE EMOTIE HEEFT JOSEPHINE EERST IN HET VERHAAL? WELKE DAARNA? EN DAARNA?

B. WELKE VOORWERPEN IN HET VERHAAL SPELEN EEN ROL DE EMOTIES? WAAROM?

C. WAT DENK JIJ? MOET ER ALTIJD IETS GEBEUREN OM EEN EMOTIE TE HEBBEN? WAAROM WEL OF NIET?

ONDERZOEK (A4 PAPIER - SCHAAAR) (GROEPJE)

HEEFT IEDEREEN DEZELFDE EMOTIES BIJ DEZELFDE DINGEN EN/OF GEBEURTENISSEN? ONDERZOEK HET IN HET EMOTIELAB.

1. IEDEREEN MAAKT EEN STAPEL BRIEFJES MET DAAROP EMOTIES (1 PER BRIEFJE).
2. DAARNA PAKT IEDEREEN WAT SPULLEN UIT HET LAATJE EN LEGT DEZE IN JOUW GROEPJE OP TAFEL.
3. PLAATS JOUW EMOTIEBRIEFJES BIJ DE VERSCHILLENDE SPULLEN.
4. VERTEL OM DE BEURT WAAROM JE JOUW BRIEFJE BIJ DEZE SPULLEN HEBT GELEGD.
5. STEL DAARNA DE ONDERZOEKSVRAAG: HEEFT IEDEREEN DEZELFDE EMOTIES BIJ DEZELFDE DINGEN?

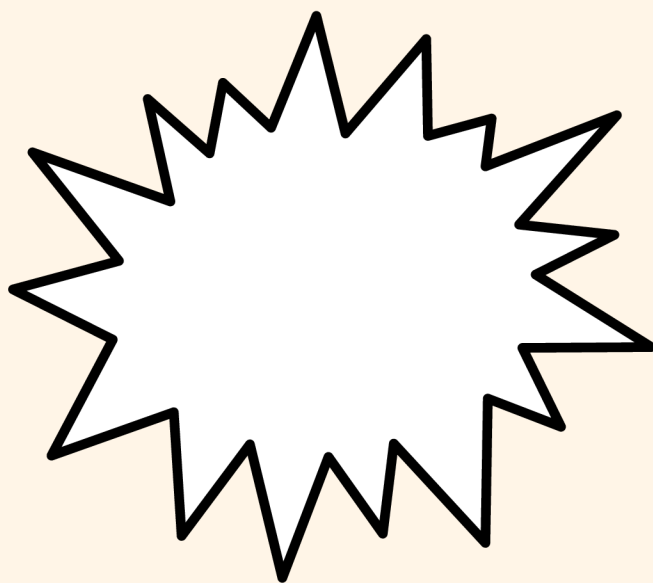
EEN SPEELVELD VOOR EMOTIES

IN HET BOEK "ETHICA" SCHRIJFT BARUCH SPINOZA OVER ALLERLEI DINGEN. OVER GOD EN DE NATUUR, MAAR OOK OVER DENKEN, GEVOEL EN VERSTAND. SPINOZA SCHRIJFT OVER EMOTIES ALS EEN SPEELVELD: EEN VOORWERP (ZOALS EEN BAL) RAAKT EEN KIND EN MAAKT ZO EEN INDRUK OP DAT KIND. DAT KIND VOELT DIE INDRUK IN HET LICHAAM EN MAAKT DAAR EEN VOORSTELLING VAN. HET HEEFT DAAR EEN EMOTIE BIJ (ZOALS VERDRIETIG OF BLIJ). SPINOZA ZEGT DAT IEDEREEN WEER ANDERE, EIGEN EMOTIES HEEFT BIJ INDRUKKEN. OOK MAAKT SPINOZA ONDERSCHIED TUSSEN JUISTE VOORSTELLINGEN BIJ EEN INDRUK (HANDELINGEN) EN ONJUISTE VOORSTELLINGEN OP EEN INDRUK (LIJDINGEN). JE KUNT ALS ER EEN BAL TEGEN JE AANKOMT OP DE JUISTE MANIER REAGEREN, DOOR GOED NA TE DENKEN OF DE EMOTIE DIE JE HEBT, PAST BIJ DE SITUATIE WAARIN JE BENT. SPINOZA NOEMT DAT EEN ADEQUATE VOORSTELLING MAKEN. DOOR GOED TE DENKEN EN MET ELKAAR TE PRATEN, KUNNEN WE MEER BEGRIJPEN VAN ONZELF EN ANDEREN. OOK KUNNEN WE DAARDOOR ONZE EMOTIES BETER AANSTUREN. MET DENKEN EN OEFENEN. **WAT VERDER BIJZONDER IS:** SPINOZA MAAKT GEBRUIK VAN WISKUNDIGE FORMULES EN NATUURKUNDIGE WETTEN OM IETS OVER EMOTIES TE VERTELLEN.

A. IS HET BELANGRIJK OM TE WETEN DAT IEDEREEN ANDERS REAGEERT OP GEBEURTENISSEN? WAAROM?

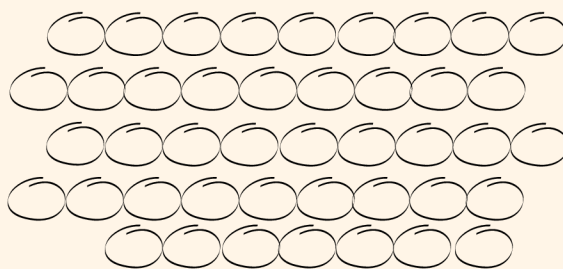
B. HOE WEET JE WAT EEN JUISTE REACTIE IS?

C. SCHRIJF IN IEDERE GROTE PUNT VAN DE STER EEN EMOTIE. TREK DAARNA LIJNEN TUSSEN EMOTIES DIE BIJ ELKAAR HOREN.

TERUGBLIK

1. HOOFDPERSOON IN HET VERHAAL.
2. EEN ANDER WOORD VOOR AANDOENINGEN.
3. GEBOORTEPLAATS VAN SPINOZA.
4. NAAM VAN HET EMOTIE-ONDERZOEK.
5. HIERIN ONTSTAAN EMOTIES.

CRYPTO $1.1 + 4.3 + 1.2 + 2.3 + 3.3 =$

DOEN

IK GA OP REIS MET SPINOZA EN NEEM MEE (HELE GROEP)

SCHRIJF ZOVEEL MOGELIJK VERSCHILLENDE EMOTIES OP HET BORD. KIJK ER ALLEMAAL ÉÉN MINUUT LANG NAAR. VERBERG DAARNA DE WOORDEN OP HET BORD.

DE JUF/MEESTER KIEST IEMAND DIE HET SPEL MAG BEGINNEN. SPEEL HET SPEL ALS VOLGT:

"IK GA OP REIS MET SPINOZA EN NEEM "BLIJDSCHAP" MEE. IK GA OP REIS OP REIS MET SPINOZA EN NEEM "BLIJDSCHAP" EN "VERDRIET" MEE. ETC.